

'Ik ben lekker groter!'

Opvoeden in opscheppen

'Mama kijk, zonder zijwieltjes!' Je kind is trots en jij bent dat ook. Maar een dag later iets minder als je hem tegen het buurmeisje hoort zeggen: 'Ha-háá, ik fiets al zonder en jij nog lekker nie-hiet!' Niemand wil een 'opschepperig' kind, maar snoeven en pochen hoort wel bij een bepaalde fase. Dus *what to do*: bijsturen richting bescheidenheid of je kind gewoon z'n gang laten gaan?

"Hoe oud ben jij? Nog 4 hè? Ik ben al lang 5, dus echt vééél ouder!" Mijn zoon Youp steekt het niet onder stoelen of banken. Hij is al 5 en iedereen - maar bij voorkeur zijn 3-jarige broertje of nog 4-jarige vriend(innet)jes - zal het weten ook. Hoewel ik zijn trots waardeer, weet ik af en toe niet wat ik moet met al die opschepperige uitspraken, waar dit ik-ben-al-5-voorbeeld een milde versie van is. Als moeder sla je dan al snel aan het relativeren of corrigeren: "Joh Youp, volgende maand is Rick ook 5." Agnes, moeder van Camiel (6), Friso (4) en Jens (2): "Als Camiel tegen zijn broertje

zegt dat ie 'lekker nog maar 4' is, reageer ik met een opmerking in de trant van: 'Jij bent 6, maar Friso is nu als eerste jarig. Dus jullie hebben allebei iets om blij mee te zijn.' Omdat leeftijd geen echte prestatie is, kan ik het beter hebben als Camiel 'opschept' over iets waar hij écht trots op mag zijn. De gele judoslip die hij heeft gehaald, bijvoorbeeld."

Zie deze fase als een handige leerschool
Je kind oefent nu om later zelf zijn sterke punten te kunnen benoemen!

Bluffen heeft zin

We weten allemaal dat kinderen trots op hun prestaties en leeftijd zijn en dat ze er graag voor uitkomen. Maar heeft dit gedrag een functie? "Absoluut," zegt Mieke Broekhuizen, psycholoog en orthopedagoog. "In de peuter- en kleuterfase merkt je kind ineens: hé, ik heb ook wat in de melk te brokkelen. Voelt hij zich veilig in zijn omgeving, dan begint hij met experimenteren. Enerzijds om te krijgen wat hij wil, maar ook om te laten zien wie hij is. 'Mijn papa is echt veel groter dan jouw papa!' klinkt een beetje blufferig, maar het is >

later wél nodig om zo'n stevige uitspraak te durven doen. Denk bijvoorbeeld maar aan sollicitatiegesprekken waarin je sterke punten ook zelfverzekerd moet overbrengen. Een kind oefent daar dus in. Tenzij hij enigszins angstig is, dan zie je eerder een afwachtende houding."

Wanneer wordt het gênant?

Natuurlijk is het ene kind het andere niet. En ouders zien over het algemeen vaker jongens zichzelf op de borst kloppen - haantjesgedrag - dan meisjes. Maar dat is geen wet, zo merkt Cécile, moeder van Veerle (7), Annemijn (9) en Floris (11). "Annemijn (9) scheidt zelden of nooit op en zegt dingen als: 'Tja mam, iedereen is anders.' Zelfs als kinderen opscheppen over iets wat Annemijn ook heeft of kan, reageert ze niet zoals anderen met: 'Ja, maar dat kan ik ook.' Of: 'Dat kan ik nog véél beter.' Terwijl haar jongere zusje Veerle juist erg behendig is in het losjes 'droppen' van opmerkingen,

Benoem alleen het gedrag dat je minder leuk vindt.
Zeg dus niet dat je kind niet deugt!

'ALS OUDER SLA JE AL SNEL AAN HET RELATIVEREN EN CORRIGEREN'

groep zes de competitie tussen haar zoon en vriendjes wat minder werd. "Hoewel ik het juist wel prettig vond dat Max af en toe trots praatte over zijn prestaties, want hij was nogal onzeker. Als hij na een hockeywedstrijd zei: 'Ik ben de beste verdediger, want vandaag hebben we gewonnen omdat ik niemand er langs heb gelaten,' wás dat ook gewoon zo. Ik was blij met die realiteitszin. En toen met 7, 8 jaar de krachtmeting

'JE KIND BLUFT OM TE KRIJGEN WAT HIJ WIL, MAAR OOK OM TE LATEN ZIEN WIE HIJ IS'

bij voorkeur in een lange kassarij: 'Toen ik die beker won met tennis, zei de juf dat ze dat hartstikke goed vond van mij!' Of: 'Ik had wel twee tieners vandaag en de anderen niet, omdat ze er niets van snapt.' Toch corrigeren we haar wel minder dan onze oudste zoon, Floris. Blijkbaar vinden we het pas bij een bepaalde leeftijd gênant worden." "Vanaf een jaar of 10, 12 krijgt je kind meer normbesef," legt Mieke Broekhuizen uit. "De een eerder dan de ander. Op de basisschool is je kind recht voor z'n raap, maar leert hij ook steeds meer rekening te houden met een ander. Want zegt een leerling tegen de juf: 'Laat mij het bord maar schoonvegen, ik ben veel sneller dan Bas,' dan zal zij zoiets antwoorden als: 'Nee, Bas moet ook de kans krijgen om te oefenen. Jij mag een andere keer weer.'" Monique, moeder van Max (9), merkte dat vanaf

onderling afzwakte en er meer mét dan tegen elkaar werd gespeeld, ging hij ook dingen zeggen als: 'Mam, Stijn is ook best sterk.' Of: 'Hugo loopt zó hard, nog harder dan ik!'"

Opschep do's & dont's

Ook al is het een belangrijk onderdeel van de ontwikkeling, toch is het goed om als ouder op z'n tijd bij te sturen in het 'opscheppen'. Zoals je dat ook doet in de taalontwikkeling en met sociale vaardigheden. "Je kunt onderscheid maken tussen twee dingen," zegt pedagoog Mieke Broekhuizen. "Trots zijn op het eigen gedrag: 'Kijk mama, ik kan al van heel hoog springen!' (ook al is dat tien centimeter) en competitief gedrag: 'Ik ben geweldig en jij niet'. In het laatste geval valt er wel wat bij te sturen." Agnes ziet dat ook zo: "Laatst met zwemles mocht Camiels zwemvriendje door naar badje drie en hij zelf niet. Dat vriendje bleef maar roepen: 'Ik zit al in badje drie!' Misschien niet leuk, maar toch had ik het vervelender gevonden als hij had gezegd: 'Ik zit in badje drie en jij lekker nog in twee!' Ik grijp in als de ander het voor mijn gevoel niet goed aankan of jonger is en zich ongemakkelijk lijkt te voelen." GG-lezerspanellid Tineke van Kesteren-de Haan doet dat ook:

Hou je kind een spiegel voor
Bijvoorbeeld: "Hoe zou jij het vinden als Thomas zegt dat hij het hardste kan rennen en jij sloom bent?"

Geef zelf het goede voorbeeld

Als jij zelf ook regelmatig 'pocht' of een ander bekritiseert, voelt het voor je kind niet logisch dat je hem wél corrigeert.

"Ik steun een kind als hij in het nauw komt en daar zelf geen raad mee weet. Maar liever laat ik het aan hemzelf over. Hij moet immers zelf ontdekken op welke manieren hij zich kan verweren."

Op de basisschool wijzen de leerlingen elkaar onderling ook terecht bij vervelend opscheppgedrag: 'Doe jij eens even normaal!' Ze komen er hoe dan ook dus wel achter dat snoeven niet altijd in goede aarde valt.

Eerst bevestigen, dan nuanceren

Maar hóe stuur je je kind dan bij, zonder zijn trots te krenken of hem (ook later) onzeker te maken? Iedere ouder heeft daar zo zijn eigen manier voor, vaak ook afhankelijk van de situatie. Cécile: "Een enkele keer horen we onze kinderen - al dan niet onder invloed van vriendjes -

kunnen rennen of goede cijfers halen. En ik geef aan dat hij daardoor zelf niet minder is."

Volgens Mieke Broekhuizen kun je vooral goed bijsturen door te 'spiegelen'.

"Neem je kind apart en vraag: 'Stel dat ik tegen jou zou zeggen dat ik supersterk ben en jij helemaal niet, hoe zou jij dat vinden?' Niet leuk natuurlijk. Zo zorg je dat je kind inzicht krijgt in zijn gedrag."

Het kan ook te ver gaan

Maar wat doe je als anderen jóuw kind de loef af (proberen te) steken? Net zoals vallen-en-opstaan-frustraties bij een baby ervoor zorgen dat hij uiteindelijk leert lopen, draagt 'frustratie' over andermans opmerkingen eraan bij dat je kind weerbaarder wordt en zich ontwikkelt. Mieke: "Maar wordt je kind

Neem trots serieus!

Neem de uitnodiging om naar een mooi geknutseld prinsessenkasteel of Kapla-bouwsel te komen kijken, graag aan! Het motiveert je kind tot meer.

opscheppen over dingen als kleren of vakanties. Dan zeggen we gewoon dat ze dat niet moeten doen. Ze snappen heel goed dat ze iets zeggen wat eigenlijk niet kan." Monique probeert in eerste instantie positief te reageren: "Eerst met ze meegaan en dan nuanceren. Dus ik bevestig dat Max goed kan verdedigen met hockey, maar zeg erbij dat iedereen wel ergens goed in is. Ook prijs ik hem als hij benoemt dat anderen hard

'ZEGT JE KIND: 'IK BEN BETER DAN JIJ,' DAN VALT ER WEL WAT BIJ TE STUREN'

steeds op een echt vervelende manier afgetroefd, dan kun jij dat vriendje een spiegel voorhouden - bijvoorbeeld als je kind even naar de wc is. 'Carlijn, je zei net..., hoe zou jij het vinden als...?' Of je kunt het bespreken met haar ouders. Alleen staat niet elke ouder daarvoor open." Het wordt een ander verhaal als het opscheppen overgaat in systematisch kleineren; pesten dus eigenlijk. Dan kan een kind heel negatief naar zichzelf gaan kijken, met alle gevolgen van dien. En als reactie kan dat gepeste kind op zijn beurt ook weer gaan jennen. Maar dan hebben we het niet meer over de positieve

functie van het opscheppen: trots zijn op prestaties.

'Grote vent hoor!'

Al met al mag mijn zoon Youp dus rustig met trots rondbazuinen dat hij 5 jaar is. Zolang hij maar niet zijn kleine broertje Tom dagelijks als underdog neerzet vanwege véél minder levensjaren. En dat blijkt mee te vallen. Laatst hoorde ik hem met een hoog 'volwassen' stemmetje heel lief en trots piepen: "Hé Tommetje, jij bent al 3 hè? Ik vind jou echt al een heel grote vent, hoor...!" ■